

Notitie

Aan: Forum Standaardisatie
Van: Bureau Forum Standaardisatie
Datum: 11 september 2018
Versie: 1.0
Betreft: Reacties uit de openbare consultatie PDF/UA

Inleiding

Dit document bevat de reacties die tussen 6 augustus en 10 september werden ontvangen op de openbare consultatie voor plaatsing van PDF/UA op de 'pas toe of leg uit' lijst van het Forum Standaardisatie. In totaal zijn 12 reacties ontvangen van de heer van Hoytema, de Koninklijke Bibliotheek, de Belastingdienst, Adobe Systems Benelux, de Nederlandse Zorgautoriteit, het Ministerie van Defensie, de Rijksdienst voor het Wegverkeer, de Sociale Verzekeringsbank (SVB), het Uitvoeringsinstituut Werkgeversverzekeringen (UWV), de Autoriteit Consument en Markt (ACM), de Kamer van Koophandel (KvK) en de Justitiële Informatiedienst.

De reacties, die als e-mail binnenkwamen, zijn in zijn originele vorm zonder bewerking weergegeven in chronologische volgorde van binnenkomst. Wel zijn de contactgegevens en is voor deze consultatie niet-relevante tekst verwijderd.

Reacties uit de openbare consultatie

Reactie van de heer Boris van Hoytema

Van: Boris van Hoytema <...>
Verzonden: donderdag 16 augustus 2018 11:14
Aan: Forum standaardisatie <forumstandaardisatie@logius.nl>
Onderwerp: Openbare consultatie Pas-toe-of-leg-uit PDF/UA

LS,

In uw lijst met standaarden staan een aantal PDF standaarden. Voor de meeste (moderne) doeleinden denk ik dat PDF geen goede oplossing is, desondanks word er nog veel overheidsinformatie als PDF ontsloten.

Mijn ideeën hierover:

1. PDF heeft gesloten extensies en overheden snappen vaak niet wanneer ze (wellicht per-ongeluk) een gesloten PDF produceren die bijvoorbeeld enkel met Adobe Reader kan worden geopend.
2. Voor publicatie op het internet en computers volstaat HTML meestal veel beter, het is beter toegankelijk en doorzoekbaar. De UK Government Digital Service heeft hier een goede blog post over geschreven waar ik dan ook vol achter sta <https://gds.blog.gov.uk/2018/07/16/why-gov-uk-content-should-be-published-in-html-and-not-pdf/>

Dank en succes

Reactie van de Koninklijke Bibliotheek

Van: Sam Alloing <...>
Verzonden: vrijdag 31 augustus 2018 11:46
Aan: Forum standaardisatie <forumstandaardisatie@logius.nl>

Onderwerp: Opname van PDF/UA op de 'pas toe of leg uit' lijst

Beste,

Graag had ik gereageerd op "Opname van PDF/UA op de 'pas toe of leg uit' lijst"

In het document Consultatiedocument PDF/UA staat

"Bent u het eens met de constatering en conclusies van de expertgroep inzake de toegevoegde waarde? [paragraaf 3.1 van het expertadvies]?"

Ik ben het eens met de constatering en conclusies, maar bij "3.1.2 Verhoudt de standaard zich goed tot andere standaarden?" denk ik dat het belangrijk is om bij de beslissingsboom te vermelden dat HTML een goed alternatief is, zoals ook elders vermeld staat in het document. Het is belangrijk dat gebruikers van de beslissingsboom ook nadenken of er geen beter alternatief is dan PDF. EPub is ook een goed alternatief, maar dat staat spijtig genoeg niet op de 'pas toe of leg uit' lijst.

In hetzelfde stuk "3.1.2 Verhoudt de standaard zich goed tot andere standaarden?" staat "PDF/UA conflicteert dus niet met andere standaarden", maar in PDF/A is encryptie niet toegestaan en in PDF/UA is dat wel zo. Kan de aanbeveling opgenomen worden om PDF/UA bestanden niet te encrypteren? Dat is beter voor de digitale duurzaamheid van deze PDF/UA bestanden.

"Bent u het eens met de constatering en conclusies van de expertgroep inzake het draagvlak? [paragraaf 3.3 van het expertadvies]?"

In het onderdeel "Kan een gebruiker de conformiteit van de implementatie van de standaard (laten) toetsen?" staat dat de gebruiker Deels de conformiteit kan testen en dat er tools zijn om deze controle te uit te voeren. In het stuk over de niet-automatische compliancy controle ontbreekt het Matterhorn protocol <https://www.pdfa.org/matterhorn-protocol-1-02-now-available/>. Hierin staan de automatische en manuele checks opgesomd die uitgevoerd kan worden.

Met vriendelijke groeten,

Sam Alloing

Digital preservation officer
Afdeling Digitale Duurzame Toegang
Koninklijke Bibliotheek

Reactie van de Belastingdienst

Van: J.J. Visser <...>

Verzonden: vrijdag 31 augustus 2018 11:34

Aan: Forum standaardisatie <forumstandaardisatie@logius.nl>

Onderwerp: Openbare consultatie PDF/UA

Geachte meneer/mevrouw,

Ik heb vanuit de rol van archiefbeheerder van de Belastingdienst met interesse gekeken naar de documentatie rondom PDF/UA. Daarbij heb ik uiteraard vooral gekeken naar de digitale duurzaamheid en de verhouding met PDF/A als duurzaam bestandsformaat. Ik zie dat het Nationaal Archief ook betrokken is bij het expertadvies, dus ik ga er vanuit dat er goed naar gekeken is. Het expertadvies geeft me de indruk dat PDF/UA en PDF/A elkaar niet in de weg zitten.

Voor de beeldvorming heb ik toch een paar vragen naar aanleiding van de volgende tekst:

PDF/UA heeft een specifieke toepassing (universele toegankelijkheid) die geen conflict introduceert met PDF/A-1, PDF/A-2 en PDF 1.7. Een document kan tegelijk voldoen aan de specificaties van PDF 1.7, PDF/A-2 en PDF/UA.

Vragen:

- Bij archivering is het van belang dat de berichten duurzaam toegankelijk worden opgeslagen. PDF/UA voegt elementen toe die toegankelijkheid van de documenten vergroten voor mensen met een functiebeperking. Maar hoe blijft deze toegankelijkheid ook duurzaam behouden? Moet er een omzetting plaatsvinden in PDF/A?
- Hoe moet ik "tegelijk voldoen aan de specificatie van.." in bovenstaande tekst interpreteren? Moet bij het ontwerp van een PDF/UA bedoeld voor communicatie tussen burger en overheid rekening gehouden worden met de PDF/A specificaties?

- Is het alleen mogelijk met PDF/A-2 of ook met PDF/A-1?

Hoop dat jullie deze vragen kunnen beantwoorden.

Alvast hartelijk dank!

Met vriendelijke groet,

Jochem Visser MSc
Senior Adviseur Bedrijfsvoering
Unit InformatieHuisHouding (team advies en regie)

.....
Belastingdienst/ SSO CFD
.....

Reactie van Adobe Systems Benelux

Van: Colin van Oosterhout <...>
Verzonden: maandag 3 september 2018 12:00
Aan: Forum standaardisatie <forumstandaardisatie@logius.nl>
Onderwerp: Reactie Consultatie PDF/UA

Geachte,

Hierbij mijn input op de vragen uit het consultatiedocument voor PDF/UA:

Zijn er volgens u aanvullingen of wijzigingen nodig in paragraaf 1.3, 1.5 en 1.6 ('Doorlopen proces', 'Samenstelling expertgroep' en 'Toelichting standaard') gezien vanuit het doel om het Forum Standaardisatie en Overheidsbreed Beleidsoverleg Digitale Overheid te voorzien van een inhoudelijk relevante toelichting?

Ja. Relatie met andere standaarden

PDF/UA heeft een relatie met PDF 1.7, PDF/A-1 en PDF/A-2 die op de pas-toe-of-leg-uit lijst staan. Het zijn allemaal unieke standaarden die betrekking hebben op Portable Document Format (PDF).

Het is mijn inziens te zwak om te stellen dat er slechts een relatie is met PDF 1.7 en PDF/A 1-2. PDF 1.7 (ISO32000) is de meest recente en meest allesomvattende ISO-standaard waarvan PDF/A en PDF/UA afgeleiden (subsets met een specifiek doel) zijn.

Vragen:

2. Bent u het eens met het door de expertgroep geadviseerde functioneel toepassingsgebied? [paragraaf 2.1 van het expertadvies]? Ja

3. Bent u het eens met het door de expertgroep geadviseerde organisatorische werkingsgebied? [paragraaf 2.2 van het expertadvies]? Ja

4. Bent u het eens met de constatering en conclusies van de expertgroep inzake de toegevoegde waarde? [paragraaf 3.1 van het expertadvies]? Ja

Bent u het eens met de constatering en conclusies van de expertgroep inzake het open standaardisatieproces? [paragraaf 3.2 van het expertadvies]?

Ja. Ik ben het hiermee eens. Wel een aanvullende opmerking bij:

3.2.6.2 Wordt er ondersteuning gegeven in de adoptie en de implementatie van de standaard?

Voor ondersteuning kan men terecht bij de PDF Association en marktpartijen. Door de experts is aangegeven dat de ondersteuning door marktpartijen nog beperkt is. Deze ondersteuning is wel een belangrijke vereiste als het gaat om succesvolle brede adoptie en toepassingen van de standaard PDF/UA.

Ik kan inderdaad bevestigen dat de ondersteuning vanuit een bredere markt voor PDF/UA nog zeer beperkt is. Dit zou overigens implicaties kunnen hebben t.a.v. het kostenaspect van de implementatie van de standaard. Dat is echter voor mij niet het belangrijkste punt. In het expertadvies lijkt het wel alsof documenten altijd "digital born" zijn, oftewel hun

oorspring vinden in bijvoorbeeld een tekstverwerkingapplicatie of spreadsheet applicatie. Veel documenten van de overheid zijn echter alleen beschikbaar op papier en om van papier naar PDF/UA te gaan is (vrijwel) onmogelijk. Ik denk dat deze nuance ergens in de tekst terug zou moeten komen.

Bent u het eens met de constatering en conclusies van de expertgroep inzake het draagvlak? [paragraaf 3.3 van het expertadvies]?

Ja

Bent u het eens met de constatering en conclusies van de expertgroep inzake de bevordering van de adoptie door opname op de lijst? [paragraaf 3.4 van het expertadvies]?

Ja

Bent u het eens met het advies van de expertgroep aan het Forum Standaardisatie om PDF/UA op de 'pas toe of leg uit' lijst te plaatsen? [Advies aan het Forum]

Ja

9. Bent u het eens met de adoptie-aanbevelingen van de expertgroep aan het Overheidsbreed Beleidsoverleg Digitale Overheid? [paragraaf 3.5 van het expertadvies]?

Ja

10. Wilt u aanvullende informatie of overwegingen meegeven aan het Forum Standaardisatie en Overheidsbreed Beleidsoverleg Digitale Overheid (OBDO) die van invloed zouden kunnen zijn op het besluit om PDF/UA op de lijst met open standaarden te plaatsen?

Nee

Vriendelijke groeten,

Colin van Oosterhout
Principal Solution Consultant
Adobe Systems Benelux

Reactie van de Nederlandse Zorgautoriteit

Van: Pieris-van Gestel, Esther <...>

Verzonden: donderdag 6 september 2018 09:39

Aan: Forum standaardisatie <forumstandaardisatie@logius.nl>

Onderwerp: FW: Openbare consultatie TLS/DANE ihkv SMTP

Goedemorgen collega's,

Hierbij onze terugkoppeling op de openbare consultatie <https://www.forumstandaardisatie.nl/thema/openbare-consultatie>.

Mbt PDF/UA

Ik sta nog steeds achter het advies maar kreeg wel een reactie waarin staat dat de conclusies in paragrafen 3.2.7 en 3.3.3 te positief zijn en voorbij gaan aan de dilemma's waar implementaties mee te maken zullen krijgen. Wilde ik jullie toch meegeven. Ik ga zelf nog wel met die afdeling in gesprek dus ik denk dat we daar wel uitkomen.

... [Voor deze consultatie niet-relevante tekst verwijderd]

Met vriendelijke groet,

Esther Pieris

Esther Pieris-van Gestel
webredacteur | Communicatie
Nederlandse Zorgautoriteit

Reactie van het Ministerie van Defensie

[Deze reactie van het Ministerie van Defensie ontvingen wij per e-mail als nota in PDF formaat met referentie BS2018021552. Onderstaande tekst is integraal overgenomen uit deze nota.]

Deze reactie is opgesteld naar aanleiding van de openbare consultatie over PDF/UA door het Forum Standaardisatie. De antwoorden zijn genummerd met dezelfde nummers als de vragen in het Consultatiedocument PDF/UA. Antwoorden op de gestelde vragen:

- 1.** Ja, Uit de samenstelling van de expertgroep blijkt niet dat er een vertegenwoordiging van de doelgroep zitting had in de expertgroep. Het blijft daardoor onduidelijk of de doelgroep zelf vindt dat ze geholpen zijn met het opnemen van de PDF/UA standaard op de 'pas toe of leg uit'-lijst. Ook blijft het onduidelijk met welke alternatieven, die nu wel praktisch uitvoerbaar zijn, de doelgroep, of een deel daarvan, ook geholpen zou zijn. Een vertegenwoordiging van commerciële ICT leveranciers ontbreekt eveneens. Zij kunnen adviseren over de implementatie van de norm in diverse applicaties.
- 2.** Ja, mogelijk kan nog toegelicht worden welke documenten altijd digitaal toegankelijk moeten zijn.
- 3.** Ja.
- 4.** Nee, er zijn enkele kanttekeningen te plaatsen bij de argumentatie.
 - Bij 3.1.2.1 en 3.1.2.3: De PDF/UA standaard is alleen vergeleken met .pdf standaarden. Er is geen vergelijking gemaakt met andere standaarden voor "niet- of beperkt reviseerbare documenten die digitaal toegankelijk moeten zijn voor personen met een functiebeperking". Hoe verhoudt PDF/UA zich tot andere standaard bestandsformaten die geschikt zijn voor het uitwisselen van documenten?
 - Bij 3.1.2.1: Er is geen conflict met de pdf1.7 en de pdf/a2 standaard. Een extra standaard kan leiden tot een verdringingseffect en meer onduidelijkheid over het gebruik. Kan een toepassingsrichtlijn bij de pdf/ a2 standaard hetzelfde effect hebben?
 - Bij 3.1.3.1: De standaard is van toepassing op een groot deel van de rapporten en communicatie van de overheid. Het creatieproces moet wijzigen en hierbij is de inzet van IT gewenst. Het is onduidelijk tot welke kosten deze wijziging leidt. Het is wenselijk meer inzicht te verkrijgen in de te verwachten kosten en voordelen voor de doelgroep.
 - Bij 3.1.3.2: Een kwalitatieve businesscase ontbreekt. PDF/ UA geeft wel invulling aan delen van de voorgescreven norm EN 301 549.
- 5.** Ja.
- 6.** Nee, er is draagvlak bij de geraadpleegde experts. Er lijkt nog onvoldoende ondersteuning voor de creatie van PDF/ UA documenten te zijn. Ervaring met het toepassen van de standaard ontbreekt. Dit kan het draagvlak voor implementatie van de standaard ondermijnen.
 - Bij 3.3.1.1: De creatie van PDF/UA documenten wordt onvoldoende ondersteund.
 - Bij 3.3.1.3, 3.3.2.3 en 3.3.1.4: Er is nog te weinig ervaring met het toepassen van de standaard om een afgewogen oordeel te vormen.
- 7.** Nee. Het op de 'pas toe of leg uit'-lijst zetten van de PDF/UA standaard helpt de adoptie niet doordat het niet eenvoudig is voor organisaties om deze documenten te creëren. Het expertadvies geeft aan dat het creëren van PDF/UA documenten vanuit gangbare kantoorapplicaties in lage mate wordt ondersteund. Met het gebruik van PDF/UA is nog te weinig ervaring om de implicaties volledig te overzien.
- 8.** Nee, vooralsnog niet. Het is gewenst om goede standaarden te implementeren die invulling geven aan het Tijdelijke besluit digitale toegankelijkheid en de Europese richtlijn 2016/2102 inzake de toegankelijkheid van de websites en mobiele applicaties van overheidsinstanties. Echter, gezien de lage mate van ondersteuning om PDF/UA documenten te creëren, zal het opnemen van de PDF/UA standaard op de 'pas toe of leg uit'-lijst niet leiden tot invulling van het Tijdelijk besluit digitale toegankelijkheid en de Europese richtlijn 2016/2102.
- 9.** Ja, mogelijk kan gestart worden met enkele pilot projecten.
- 10.** Defensie heeft er vertrouwen in dat zij in de toekomst op een adequate wijze op internet de vereisten t.a.v. toegankelijke pdf-documenten zal kunnen naleven. Echter voor het kunnen naleven van de toegankelijkheidseisen op intranet (verplicht vanaf 2020) is een goede ondersteuning vanuit de gangbare kantoorapplicaties noodzakelijk. Defensie

zou graag zien dat er initiatieven worden ontplooid om de ondersteuning vanuit de gangbare kantoorapplicaties te verbeteren.

Bestuursadviseur Architectuur

Ir. M.J.A. van Adrichem

Reacties van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Van: Stougie, L.C. (Leon) - BSK

Verzonden: maandag 10 september 2018 09:01

Aan: Zuidweg, J. (Han) - Forum Standaardisatie <han.zuidweg@forumstandaardisatie.nl>

CC: Breebaart, C. (Chris) - IBI-DCI <...>

Onderwerp: RE: Openbare consultatie verplichte en aanbevolen standaarden

Beste Han,

Op basis van een interne uitvraag binnen IenW hebben we enkel commentaar op de opname van PDF/UA op de 'pas toe of leg uit' lijst. Dit is wellicht wat prematuur. Zo wordt ook in het expertadvies (3.1.1.1) aangegeven dat het creëren van PDF/UA-documenten onvoldoende ondersteund wordt. De bijgevoegde reacties op onze interne uitvraag gaan hier verder op in.

Met vriendelijke groet,

Leon Stougie

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Hoofddirectie Financiën, Management en Control

Bedrijfsvoering, Organisatie en Informatiebeleid

Van: Bremer, A. (Albert) - ILT

Verzonden: woensdag 29 augustus 2018 08:43

Aan: Breebaart, C. (Chris) - IBI-DCI <Chris.Breebaart@minienm.nl>

Onderwerp: HPRM: RE: Consultatie verplichte en aanbevolen standaarden Forum StandaardisatieHallo Chris,

Zover ik weet loopt er een actie om de lijst open standaarden bindend te laten verklaren door de TK. Hierop vooruitlopend heeft de ILT zich volledig gecommitteerd en daar waar zich wijzigingen voordoende zal de ILT hierin volgen.

Wel één opmerking. Voor de ILT zal de opname van PDF/UA een 'leg uit' onderwerp worden. Vanuit de systemen die nu bij ons in gebruik zijn genereren wij documenten volgens de PDF/A-1:2005 standaard. Zover ons bekend zijn er nog maar weinig (standaard) toepassingen beschikbaar die al gebruik maken van de PDF/UA standaard.

Groeten,

Albert Bremer

Van: Postbus Architectuur

Verzonden: dinsdag 4 september 2018 10:13

Aan: Breebaart, C. (Chris) - IBI-DCI <...>

CC: Postbus Architectuur <...>; Lippen, K.H. van (Hans) - DCI <...>; Leunissen, P.M.E. (Paul) - IBI-DCI <...>

Onderwerp: RE: Consultatie verplichte en aanbevolen standaarden Forum Standaardisatie => PDF/UA

Chris,

Deze mail heeft betrekking op het voorstel ten aanzien van PDF/UA.

Alvorens ik inga op de specifieke vragen zoals gesteld in hoofdstuk 3 van het consultatiedocument wil ik een algemeen oordeel geven. Op zich sta ik positief tegenover de standaard gegeven het doel ervan en vooral ook het voorbeeld dat de (Rijks)overheid op dit gebied dient te geven. Gegeven echter de impact en vooral ook het niet nader gekwantificeerd zijn van die impact, is terughoudendheid nodig.

Vraag 1

Neen.

Vraag 2

Het toepassingsgebied mag/moet concreter vanwege de impact. Mijn interpretatie is, dat PDF/UA in feite toegepast zou moeten worden op (bijna) elk document, dat de Rijksoverheid produceert. Dit mede vanwege de ontwikkelingen bij de Rijksoverheid op het gebied van transparantie en het steeds meer zo snel mogelijk actief openbaren van informatie, denk ook aan de (herziene) Woo, waarbij je de doelgroep van PDF/UA niet wilt uitsluiten. Als de interpretatie moet zijn, dat het alleen geldt voor documenten, die specifiek bedoeld zijn voor de doelgroep, wordt het een ander verhaal.

Vraag 3

Ja.

Vraag 4

Gegeven het antwoord bij vraag 2, zal duidelijk zijn, dat ik mij niet kan vinden in paragraaf 3.1.1.1.

Paragraaf 3.1.2.1 roept vragen op bij mij. Aan de ene kant wordt gesteld, dat PDF/UA niet conflicteert met andere standaarden, terwijl aan de andere kant wordt aangegeven, dat er behoefte is aan een beslisboom ten aanzien van het gebruiken van het "juiste" PDF formaat. Dat laatste suggereert bij mij toch een mogelijk conflict. Voldoet een document aangemaakt voor PDF/UA ook aan PDF/A-1 en PDF/A-2? In paragraaf 3.1.2.2 wordt gesteld, dat een document aan zowel PDF/UA als PDF/A-2 kan voldoen. Daar moeten dan echter wel converters voor beschikbaar zijn.

De tekst bij paragraaf 3.1.3.1 is niet bevredigend. Dit hangt ook samen met het functionele toepassingsgebied. Als het gaat gelden voor (bijna) alle documenten van de Rijksoverheid, moet er iets concreets aangegeven worden ten aanzien van de impact. Met name ook het extra werk bij het creëren van het document geeft aan, dat het impact heeft op bijna alle medewerkers van het Rijk (en bij andere overheden). Het zetten van een dergelijke stap moet beter uitgewerkt en voorbereid worden.

Vraag 5

Geen opmerkingen.

Vraag 6

De antwoorden bij de paragrafen 3.3.1.1, 3.3.1.2, 3.3.1.4 en 3.3.2.3 bevestigen nadrukkelijk mijn reactie bij vraag 4 ten aanzien van paragraaf 3.1.3.1.

Met betrekking tot paragraaf 3.3.2.1 is het natuurlijk zo, dat door plaatsing op de PTOLU-lijst aandacht zal worden gekregen. Aandacht krijgen vind ik echter geen goed argument gegeven de eerder gemaakte opmerkingen.

Vraag 7

Geen specifieke opmerkingen anders dan eerder aangegeven.

Vraag 8

Gegeven eerder gemaakte opmerkingen acht ik opname op de PTOLU-lijst prematuur.

Vraag 9

Niet van toepassing gegeven mijn antwoord op vraag 8.

Vraag 10

Zie mijn eerdere opmerkingen.

Groetjes,

Wieger

Reactie van de Rijksdienst voor het Wegverkeer

[Deze reactie van de Rijksdienst voor het Wegverkeer ontvingen wij per e-mail als bijlage in .rtf formaat. Hieronder is eerst de tekst van de e-mail weergegeven gevolgd door het commentaar in de bijlage, weergegeven in hun oorspronkelijke tekst en gerangschikt per vraag.]

Van: Raadt, Miriam de <...>

Verzonden: maandag 10 september 2018 09:16

Aan: Forum standaardisatie <forumstandaardisatie@logius.nl>

Onderwerp: consultatiedocument PDF U/A RDW

Dag meneer, mevrouw,

Bij deze de input van de RDW op het expertadvies PDF U/A.

Met vriendelijke groet,

Miriam de Raadt
Adviseur uitvoering | Unit i-Dee | Frontoffice RDW
RDW

Vraag 1

Ja. Paragraaf 1.6 vinden wij niet duidelijk genoeg. Er wordt aangegeven dat PDF U/A een sterke samenhang heeft met Digitoegankelijk. Wat betekent sterke samenhang? Kunnen WCAG richtlijnen en EN 301549 elkaar tegen werken? Kan het zijn dat we met PDF U/A een document maken dat wel voldoet aan WCAG maar daarmee EN 301549 in de weg zit?

Verder is ons niet duidelijk genoeg of we PDF/A wel mogen blijven gebruiken als PDF/UA op de lijst komt. Tussen de regels door lezen we van wel, maar dit is niet erg concreet. Moeten we straks alle PDF/A documenten gaan omzetten naar PDF U/A?

“Het specificatiedocument van PDF U/A kan niet worden gebruikt zonder het specificatiedocument van PDF 1.7”. Dit is onduidelijk.

Vraag 2

Nee, verander “voor mensen met een functiebeperking” in “voor **iedereen, inclusief** mensen met een functiebeperking”.

Onduidelijk wat niet-reviseerbaar precies betekent. Door de eindgebruiker? Wordt hiermee invulbaarheid bedoeld?

Vraag 3

Graag duidelijk benoemen waar ZBO's onder vallen.

Vraag 4

Uit 3.1 maken wij niet concreet op wat de verschillen en overlappings zijn tussen PDF/A en PDF U/A, wat PDF U/A nou zo goed maakt (zijn die documenten makkelijker toegankelijk te maken, automatischer dan in PDF/A?) “PDF U/A helpt een organisatie te voldoen aan de toegankelijkheidswetgeving.” Hoe dan? Al jaren werkt de RDW in de veronderstelling dat het PDF/A formaat gebruikt moest worden om toegankelijke documenten te kunnen aanbieden. Dat hebben we dus ook toegepast. Is dat werk nu voor niets geweest?

Er wordt aangegeven dat er nog weinig ervaring is met het werken met PDF U/A, waarom dan nu al introduceren als verplichting? Zeker omdat er ook geen goede creatie-tooling is (lezen wij later in het document).

Vraag 5

3.2.1.1. Het specificatiedocument zou voor iedereen die aan de toegankelijkheidseisen moet voldoen vrij verkrijgbaar moeten zijn, niet alleen voor rijksambtenaren.

Vraag 6

Nee, bij 3.3. staat dat aanbieders en gebruikers voldoende positieve ervaring moeten hebben met de standaard. Die ervaring is er niet, dat wordt ook aangegeven in het stuk, dus draagvlak wordt moeilijk. Voorwaardelijke zaken zoals goede creatie-tooling en meer duidelijke richtlijnen voor het toepassen van de standaard (zoals de experts ook aangeven) zouden eerst geregeld moeten zijn om draagvlak te krijgen. De experts geven aan “te hopen dat ze door het opnemen van de standaard voldoende ruimte en middelen krijgen van bestuurders en directies om daadwerkelijk de standaard toe te passen”. Dit zou voorwaardelijk moeten zijn voor het slagen hiervan, hopen klinkt erg afwachtend.

Vraag 7

Nee, overheden moeten al langer werken met de open standaarden die op de pas- toe of leg uit-lijst staan. Is er onderzoek gedaan naar of het opnemen van die standaarden op deze lijst de adoptie daarvan toen heeft bevorderd? De RDW heeft niet het idee dat dit zo is. Mogelijk dat omdat er nu wetgeving is, dit nu anders wordt? Maar in het algemeen denken wij dat er nog steeds van deze lijst wordt afgeweken, zonder goede redenen.

Vraag 8

Ja, mits eerst voldaan is aan de randvoorwaarden: genoeg ervaring en expertise opgebouwd, de juiste tooling is aanwezig en er is geborgd dat de adoptie-activiteiten uitgevoerd worden. Dus eigenlijk vinden wij het nog te vroeg om PDF U/A nu al verplicht te stellen.

Vraag 9

Adoptie-aanbevelingen kunnen concreter, (staaf het met voorbeelden en argumenten). Het zijn nu mooie voorstellen, maar waar is de borging? Wie gaat dit doen en wanneer?

Bovendien: "hoe kun je gaan voor adoptie als je het kind eigenlijk niet kent?" (er is nog te veel onduidelijkheid over de toegevoegde waarde van PDF U/A, er zijn te weinig concrete toepassingsrichtlijnen, er is geen creatie-tooling beschikbaar)

Vraag 10

De RDW staat achter de inclusieve maatschappij. Wij zijn daarom al jaren bezig met toegankelijkheid, van onze website, online diensten en ook onze documenten. We zijn daarmee al een heel eind op weg, maar zijn er nog niet. Draagvlak was vooral in het begin een probleem, die wordt wel steeds groter binnen de RDW en dat is prettig. Maar het onderwerp Webrichtlijnen/toegankelijkheidseisen blijft lastig, ook omdat de communicatie erover in onze mening vaak onduidelijk is. Deadlines verschuiven etc., richtlijnen zijn soms niet duidelijk.

Toegankelijke communicatie betekent ook dat er aandacht is voor taalgebruik, zodat iedereen de tekst kan begrijpen. De RDW vindt het taalgebruik in dit stuk niet erg begrijpelijk. De materie rondom toegankelijkheidseisen is al niet gemakkelijk, waardoor ze soms moeilijk zijn toe te passen. Kan er ook documentatie in duidelijke taal komen (B1)?

Volgens de nieuwe wetgeving geldt dat onze documenten per sept 2020 toegankelijk moeten zijn. Dat is op zich al een heel grote klus en als er nu nog zaken veranderen dan is de vraag of het allemaal haalbaar is. Nu een documentvorm verplicht gaan stellen waar nog weinig ervaring/expertise mee is opgebouwd, waarvoor goede creatie-tooling nog ontbreekt, waarvan 'gehoopt' wordt op draagvlak en middelen, vinden wij niet verstandig. Zorg eerst dat er ervaring opgedaan wordt, dat er duidelijk beschreven en praktische toepassingsrichtlijnen zijn, dat draagvlak is geborgd en de juiste tooling beschikbaar is en zorg dat het dan verplicht wordt gesteld.

Reactie van de Sociale Verzekeringsbank

Van: Visser, T.

Verzonden: maandag 10 september 2018 14:11

Aan: Zuidweg, J. (Han) - Forum Standaardisatie <han.zuidweg@forumstandaardisatie.nl>

CC: Oberendorff, L. (Ludwig) - Forum Standaardisatie <ludwig.oberendorff@forumstandaardisatie.nl>

Onderwerp: FW: Openbare consultatie verplichte en aanbevolen standaarden

Beste Han,

Ik begrijp dat UWV zelf een reactie zal sturen. Hierbij de ruwe reactie van SVB.

Met vriendelijke groet,

Teun Visser

.....
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Directoraat-generaal Sociale Zekerheid en Integratie
Directie Stelsel en Volksverzekeringen
Afdeling Handhaving en Gegevensuitwisseling

Van: Verheij, Fransje (Sociale Verzekeringsbank) <...>

Verzonden: dinsdag 28 augustus 2018 18:24

Aan: Visser, T. <..>

CC: ...

Onderwerp: RE: Openbare consultatie verplichte en aanbevolen standaarden

Hallo Teun en Ron,

Ik heb de vraag over de consultatie uitgezet bij Geer Haas. Hieronder zijn antwoord:

Hi Fransje,

Mijn samenvatting:

PDF/UA zijn wij het mee oneens vanwege zeer beperkte ondersteuning (geraadpleegd bij SVB UX)

...[Niet voor deze consultatie relevante tekst verwijderd]

En de geconsolideerde feedback (als gekregen van onze experts) op de consultatie:

... [Niet voor deze consultatie relevante tekst verwijderd]

Re: PDF/UA

Kort door de bocht: wij vinden dit een verkeerde en onbegrijpelijke keuze.

Lastig uitvoerbaar en slechter dan andere PDF-varianten die ook toegankelijk zijn.

Antwoord op alle vragen is "ja", behalve op vraag 8 en 10:

We converteren geen enkel document naar deze standaard. Zowel het maken als het toetsen is bij deze standaard nog steeds niet voldoende ondersteund.

Met de reeds aanwezige formaten PDF/A-2a en PDF1.7 en een combinatie van automatische- en handmatige controle is goed te toetsen of een PDF document toegankelijk is. Ik krijg de indruk dat in de expertgroep weinig praktische ervaring aanwezig is over deze standaard. Ik was enige jaren blij met het idee van deze standaard. In de loop van de jaren is de ondersteuning nog dusdanig matig dat het nu opnemen op de lijst niet verantwoord is

... [Niet voor deze consultatie relevante tekst verwijderd]

Reactie van het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen

Van: Vierbergen, Kato (K.R.) <...>

Verzonden: dinsdag 11 september 2018 16:22

Aan: Forum standaardisatie <forumstandaardisatie@logius.nl>; Knubben, B.S.J. (Bart) - Forum Standaardisatie <...>

CC: Bos, Ron (R.) <...>; Franken, Leo (L.) <...>

Onderwerp: reactie UWV openbare consultatie Open Standaarden

L.S.,

In reactie op de openbare consultatie Open Standaarden en plaatsing op de PTOLU-lijst stuur ik jullie hierbij de input vanuit UWV.

Het betreft de consultatie: <https://www.forumstandaardisatie.nl/thema/openbare-consultatie>

... [Niet voor deze consultatie relevante tekst verwijderd]

Het advies om de standaard PDF/UA (documentformaat dat voldoet aan wettelijke toegankelijkheidseisen) op de 'pas toe of leg uit' lijst te plaatsen; Ja

... [Niet voor deze consultatie relevante tekst verwijderd]

Als er vragen zijn, hoor ik dat graag.

Met vriendelijke groet,

Kato Vierbergen-Schuit

Beleidadviseur Security en Privacy / Information Security Officer

UWV ICT

Reactie van de Autoriteit Consument en Markt

[Deze reactie van de Autoriteit Consument en Markt ontvingen wij per e-mail als bijlage in PDF formaat. Hieronder is het commentaar in de bijlage weergegeven in de oorspronkelijke tekst en gerangschikt per vraag.]

Datum: 10 september 2018

Ons kenmerk : ACM/UIT/499378

Contactpersoon : Nathalie Pallas

Onderwerp : ACM/18/033891

Geachte heer, mevrouw

Graag willen wij reageren op de consultatie voor plaatsing van de standaard PDF/UA op de 'pas toe of leg uit' lijst. Het onderwerp toegankelijkheid heeft al ruime tijd onze aandacht. Wij streven ernaar om alle informatie op onze websites acm.nl en consuwijzer.nl toegankelijk voor iedereen aan te bieden. Dit is in de praktijk niet altijd eenvoudig, zeker als het om documenten gaat. We zijn dus ook nog niet op het niveau waar we zouden willen staan. Tools en technieken die ons kunnen helpen om beter te voldoen, hebben onze interesse, vandaar onze reactie op deze consultatie.

Naar onze mening gaat het plaatsen van de standaard PDF/UA op de 'pas toe of leg uit' lijst niet helpen om beter te voldoen aan de richtlijnen voor toegankelijkheid. Eerder wordt het onderwerp toegankelijkheid hiermee nodeloos nog gecompliceerder gemaakt. Wij zijn dan ook geen voorstander van plaatsing van de standaard PDF/UA op de 'pas toe of leg uit' lijst. Dit standpunt lichten wij toe in de antwoorden op uw vragen hieronder.

Vraag 1

De introductie van dit dossier is helder. Wel zouden wij graag toegevoegd zien op basis van welke criteria de expertgroep is samengesteld en welke achtergrondkennis de experts hebben van PDF's en toegankelijkheid.

Vraag 2

Nee. PDF-documenten die na 23 september 2018 op een overheidswebsite gepubliceerd worden, moeten al voldoen aan het Tijdelijk besluit digitale toegankelijkheid overheid¹ (hierna: het besluit). Hierin staat - met verwijzing naar richtlijn (EU) 2016/2102 en de Europese standaard EN 301 549 - dat gepubliceerde (PDF-)documenten moeten voldoen aan de relevante eisen in WCAG 2.0.

Een wettelijke verplichting gaat altijd boven het 'pas toe of leg uit'-beleid. Door naast WCAG 2.0 ook PDF/UA verplicht te stellen, wordt compliance ingewikkelder. Een PDF document dat aan de WCAG 2.0 eisen voldoet, kan theoretisch tegelijkertijd niet (volledig) voldoen aan de PDF/UA standaard. Het omgekeerde is - weliswaar uitermate beperkt - ook mogelijk: een PDF-document kan voldoen aan de PDF/UA standaard, maar niet (volledig) aan de relevante eisen in WCAG 2.0.

Het besluit strekt zich niet uit tot (PDF-)documenten die op een andere wijze – bijvoorbeeld uitwisseling via e-mail - worden aangeboden. Hiervoor zou PDF/UA mogelijk wel van toegevoegde waarde zijn.

Vraag 3

Zie vraag 2. Het besluit geldt al voor de hier genoemde organisaties. Die wettelijke verplichting gaat boven het 'pas toe of leg uit'-beleid.

Vraag 4

Nee. Er bestaat overlapping tussen de verschillende PDF-standaarden. PDF/UA wordt vaak gezien als een verbetering en/of vervanging van PDF/AI, of meer precies PDF/AI-a, met betrekking tot de toegankelijkheidsaspecten hierin.

Echter, het vervangen van PDF/AI door PDF/UA als verplichte standaard lijkt nu niet de bedoeling, terwijl deze wel deels met elkaar concurreren (op het gebied van toegankelijkheid). Dit komt mogelijk ook tot uitdrukking in het op meerdere plekken aangedragen verzoek van de experts om een beslisboom voor de keuze van de juiste PDF standaard.

Vraag 5

Ja. Wij benadrukken daarbij dat we de uitspraak van de experts in paragraaf 3.2.6.2 onderschrijven, namelijk dat de ondersteuning door marktpartijen bij het creëren van PDF's die aan de eisen voldoen zeer beperkt is.

Vraag 6

Nee. Uit de antwoorden van de expertgroep wordt duidelijk dat:

- er nog onvoldoende ondersteuning is voor de creatie van documenten die voldoen aan PDF/UA;
- er nog geen volledige, eenvoudige en/of geautomatiseerde controle bestaat op de PDF/UA eisen;
- de standaard voldoende duidelijk is, maar richtlijnen voor de toepassing nog ontbreken;
- er slechts experimentele en dus beperkte (internationale) ervaring is met de PDF/UA standaard.

Dit zou volgens ons moeten leiden tot de conclusie dat er (nog) niet voldoende positieve ervaring is bij aanbieders en gebruikers.

Daarnaast wordt aangegeven dat het besluit de belangrijkste reden is om PDF/UA als verplichte standaard op te nemen op de lijst. De opvoering van PDF/UA als verplichte standaard zou moeten zorgen voor meer bestuurlijke aandacht voor de wettelijke verplichtingen uit het besluit. Maar hiervoor is de 'pas toe of leg uit' lijst niet bedoeld!

Vraag 7

Nee. De 'pas toe of leg uit' lijst is niet bedoeld om bestuurlijke aandacht te genereren voor het onderwerp toegankelijkheid. Daarvoor dient al het Tijdelijk besluit digitale toegankelijkheid overheid. Door extra eisen te stellen aan

¹ Zie bijvoorbeeld: <http://wetten.overheid.nl/BWBR0040936/2018-07-01>

toegankelijkheid, naast de WCAG 2.0 én naast andere PDF-standaarden die al op de lijst staan, creëren we juist meer onduidelijkheid over dit onderwerp, dat op zichzelf al complex genoeg is voor veel overheidsorganisaties.

Vraag 8

Nee. Zoals de expertgroep ook aangeeft in het rapport, op dit moment is er nog te weinig ondersteuning vanuit marktpartijen om PDF/UA te creëren. Zolang die ondersteuning er niet is, is het zinloos om een dergelijke standaard op de 'pas toe of leg uit'-lijst te plaatsen. Men moet dan voldoen aan een in de praktijk vrijwel onhaalbare standaard. Dat is niet motiverend, en zal zelfs een excuus kunnen zijn om niet aan de richtlijnen van WCAG 2.0 te voldoen, ook op onderdelen die wél haalbaar zijn.

Daarnaast lijkt het op de lijst plaatsen van PDF/UA naast andere deels overlappende en soms conflicterende andere PDF-standaarden voor verwarring te gaan zorgen i.p.v. voor helderheid.

Vraag 9

Met de aanbevelingen zijn wij het in principe eens, maar uitgangspunt zou moeten zijn te voldoen aan het besluit, niet enkel aan een PDF-standaard.

Vraag 10

Wij onderschrijven nadrukkelijk de additionele adviezen van de expertgroep zoals beschreven op pagina 6 van het advies, onder het kopje "Welke additionele adviezen zijn er ten aanzien van de adoptie van de standaard?". Volgens ons zijn dit precies de punten die onder de aandacht van het OBDO gebracht moeten worden.

Resumerend, het lijkt ons belangrijk om nu eerst te zorgen voor praktische hulpmiddelen die het mogelijk maken om zo eenvoudig mogelijk PDF's te maken volgens de richtlijnen uit de WCAG. Het plaatsen van een nieuwe PDF-standaard op de 'pas toe of leg uit' lijst gaat hier op dit moment geen bijdrage aan leveren, omdat er nog onvoldoende tools zijn die het creëren van deze PDF/UA te ondersteunen.

Heeft u vragen?

Neem dan contact op met Nathalie Pallas of Bart Stuuut. Uw zaak is geregistreerd onder zaaknummer ACM/18/033891. Wilt u dit nummer vermelden als u contact met ons opneemt?

Hoogachtend,

Autoriteit Consument en Markt,
namens deze,

[handtekening niet weergegeven]

E.H. de Jong MA
Teammanager Directie Consumenten

Reactie van de Kamer van Koophandel

[Deze reactie van de Kamer van Koophandel ontvingen wij per e-mail als bijlage in .doc formaat. Hieronder is het commentaar in de bijlage weergegeven in de oorspronkelijke tekst en gerangschikt per vraag.]

Kamer van Koophandel Advies

Datum: 10 september 2018

Auteur: Frits Maas ICT Architect Kamer van Koophandel

Onderwerp: Reacties van de Kamer van Koophandel op diverse consultaties

Opname van PDF/UA op de 'pas toe of leg uit' lijst

Consultatiedocument PDF/UA Versie 1.0

Datum 6 augustus 2018

1. KvK:

1.3 geen opmerkingen

1.5 geen opmerkingen

1.6 experts geven aan behoefte te hebben aan een beslisboom en die zit niet in document (wordt gemist!) en de overlap tussen de standaarden PDF/A-2a en UA wordt niet benoemd en wat is dan de criteria om het een of ander in te zetten. Graag toelichten.

2. KvK: In het functionele toepassingsgebied wordt wat ons betreft de volgende uitzonderingszaken gemist:

- alle documenten van voor 1 januari 2015 vallen niet onder deze eis (<https://www.digitoegankelijk.nl/actueel/nieuws/2015/12/01/pdf-bestanden-gemaakt-na-1-januari-2015-moeten-gewoon-voldoen-aan-de-webrichtlijnen>)
- een verwijzing naar de uitzonderingen die zijn opgenomen in de AMVB toegankelijkheid (zoals bronnen die door derden worden aangeleverd die een overheid niet kan converteren vanwege authenticiteit en geen bronhouder)

3. KvK: Ja

4. KvK: Ja

5. KvK: Ja

6. KvK: Ja

7. KvK: Ja

8. KvK: Ja

9. KvK: Ja

10. KvK: Vanwege de beperkte ervaring in overheidsland en het ontbreken van een beslisboom lijkt ons een handreiking/ best-practices wel op zijn plaats voor deze standaard in relatie met de andere PDF standaarden.

Reactie van de Justitiële Informatiedienst

[Deze reactie van de Justitiële Informatiedienst ontvingen wij per e-mail als bijlage in .doc formaat. Hieronder is het commentaar in de bijlage weergegeven in de oorspronkelijke tekst en gerangschikt per vraag.]

Van: Goedewaagen, A (Justid) <...>

Verzonden: maandag 10 september 2018 15:37

Aan: Forum standaardisatie <forumstandaardisatie@logius.nl>

Onderwerp: expertadvies PDF/UA opnemen op de lijst

Beste Han,

Hierbij mijn advies voor het opnemen van het PDF/UA formaat op de lijst.

Met vriendelijke groet

Aart Goedewaagen

Adviseur digitale duurzaamheid

Justitiële Informatiedienst

<http://www.justid.nl>

1. Ja, in 1.6 staat:

“Relatie met andere standaarden

PDF/UA heeft een relatie met PDF 1.7, PDF/A-1 en PDF/A-2 die op de pas-toe-of-leg-uit lijst staan.”

Bij het verduurzamen van een PDF/UA (dus 1.7) kan functieverlies optreden. In een PDF/A zijn diverse functies verboden die kenmerkend zijn voor PDF/UA, zoals Java voor dynamische toepassingen, audio en visuele content, externe afhankelijkheid en interactieve velden. Voor conversie naar deze formaten zijn specifieke aanpassingen noodzakelijk om het risico op informatieverlies te voorkomen.

Dit betekent dat de PDF/UA in principe conflicteert met de duurzame standaarden PDF/A-1 en PDF/A-2

(De conversie van een PDF 1.7 naar een PDF/A-1 is af te raden.)

2. Ja, ik ben het eens

3. Ja, ik ben het eens

4. Maatschappelijk gezien positief

Activistisch gezien heb ik mijn bedenkingen (zie Opmerking 1)

[Commentaar op 3.1.2.2:]

Hier is wel een conflict met PDF/A-1 en 2 (zie opm 1). Niet met PDF 1.7.

5. *[Opmerkingen:]*

- Er dient nog een PDF/UA check te komen die duidelijk de PDF/UA compliancy weergeeft. Deze is nog niet in een goede kwaliteit voorhanden. Ook Preflight geeft hierin geen tools.
- De toonaangevende leveranciers van PDF conversiesoftware hebben voor PDF/UA nauwelijks producten ontwikkeld.

6. De standaard draagt nog onvoldoende bij aan de interoperabiliteit met de overige PDF versies.

7. Adoptie valt of staat met:

- Duidelijke en gecontroleerde richtlijnen voor het PDF/UA formaat
- Het aanreiken van mogelijkheden voor een duurzame opslag

Deze twee punten verdienen aandacht

8. *[geen commentaar]*

9. *[geen commentaar]*

10. *[Opmerkingen:]*

- Hanteer consequent (ook in dit document) de goede notatie. Het is PDF/UA en niet PDF-UA
- Gebruik voor het expertadvies een formaat uit de "Pas toe leg uit lijst". Dus hier een PDF 1.7 in plaats van PDF 1.6.